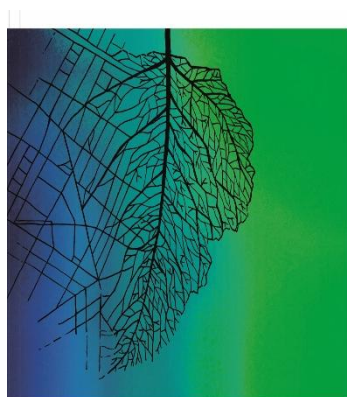


RECENZIO

A FENNTARTHATÓ KÖZGAZDASÁGTAN
OKTATÁSI INTEGRÁCIÓJA

Farkas Sára

Holczinger, N., & Sárvári, B. (2025). *Fenntartható közgazdaságtan – oktatói kézikönyv*. Budapesti Metropolitan Egyetem – Magyar Nemzeti Bank. ISBN: 978-615-5459-45-0

FENNTARTHATÓ
KÖZGAZDASÁGTAN

Oktatói kézikönyv

Szerkesztők:
Holczinger Norbert és Dr. Sárvári Balázs

„Aligha vitatható, hogy az elmúlt negyedszázad gazdasági, közgazdasági, gazdaságpolitikai, szociológiai kutatásainak kiemelt fókusz a fenntarthatóság.” (p. 7.) – indítja előszavával a Fenntartható közgazdaságtan című oktatói kézikönyvet a Budapesti Metropolitan Egyetem korábbi Rektora, Prof. Dr. Kocziszky György (Holczinger & Sárvári, 2025a). Hosszú út vezetett azonban eddig a közgazdasági gondolkodásban. A fenntarthatóság központi szerepének erősödése a neoklasszikus iskola piac- és növekedésközpontú szemléletétől először a környezetgazdaságtanig vezetett, amely már figyelembe vette a természeti erőforrások szerepét és a negatív externáliák kezelését. Majd az 1980-as évektől az ökológiai közgazdaságtan paradigmaváltást hozott azzal, hogy a gazdaságot az ökoszisztéma alrendszereként írta le, hangsúlyozva a bioszférával való kölcsönös függést és a gazdasági növekedés természetes korlátait. A heterodox iskolák, mint az intézményi közgazdaságtan vagy akár a feminista közgazdaságtan és a nemnövekedés irányzata kibővítették a diskurzust a társadalmi igazságosság, a hatalmi viszonyok és a jól-lét alter-

natív mérőszámok felé. Az új fenntartható közgazdaságtan pedig az emberi kapcsolatok, a tudás és a közjó szerepének hangsúlyozásával multidiszciplináris, gyakorlatorientált megközelítést képvisel.

Ezen a vonalon halad tovább jelen oktatói kézikönyv is, amely a Budapesti Metropolitan Egyetem stratégiájának részeként, egy 2024-ben indított fenntarthatóság témájú könyvsorozat tagja. A sorozat célja, hogy hallgatóik a fenntartható jövő aktív formálói válhassanak. E vállalkozás azonban talán soha nem volt még ennyire kihívásokkal teli, mint napjainkban. A mesterséges intelligencia és az immerzív technológiák korában pedig mind az oktatók, mind a Gutenberg-galaxis szereplői egyaránt érintettek. Az oktatói szerepkörben a digitális tananyagok szerkesztése, kezelése, valamint az új ismeretek adaptálása, a technológiai készségek elsajátítása, mindemellett pedig az emberi kapcsolatok és pedagógiai értékek megőrzése és hiteles képviselése igen összetett feladat. A kihívások összetettsége pedig megköveteli, hogy a tartalom, a technológia és a pedagógiai célok folyamatos jelleggel és harmonikusan illeszkedjenek egymáshoz.

A fenntarthatósággal kapcsolatos elköteleződés és jövőkép a Magyar Nemzeti Bank (MNB) stratégiájában szintén markáns törekvést képvisel. A kézikönyvben dr. Kandrács Csaba, a Magyar Nemzeti Bank alelnökének előszava betekintést enged a folyamatba, ahogyan a jegybank hat éve elindított Zöld Programja egyszerre képes ösztönözni a pénzügyi szektor és a saját működésük zöldítését, valamint lendületet ad ahhoz is, hogy „*kiepüljön az a szakértői kör, amely gyakorlattá tudja tenni a fenntartható pénzügyi célokat, és támogatja hazánk nemzetközi versenyképességét*” (p. 9.). Ennek a szellemi és elkötelezettségbeli közösségnek (Baksay, Matolcsy & Virág, 2022a, 2022b; Deák & Sárvári,

2023; Papp, Sárvári & Varga, 2022a, 2022b) lett az eredménye a Green Transition Institute kutatóműhely, amely együttműködésnek jelen kötet is kézzelfogható eredménye.

A Fenntartható közgazdaságtan oktatói kézikönyv tematikáját tekintve tizennégy tematikus egységre, egy szemeszter heti rendszerességgel tartandó óráira lebontva taglalja a fenntartható közgazdaság különböző aspektusait. A kötet felépítése az egyszerűbb összefüggésektől a komplexebb megközelítések felé halad, szűkebb-tágabb gazdasági, társadalmi, pénzügyi dimenziókat ölel fel, amely a fenntarthatóság elméleti bevezetésétől a gyakorlati pénzügyi és társadalmi aspektusokig vezet. Az első három tanegység a fenntarthatóság alapjairól és korlátairól szól a gazdasági növekedés vonatkozásában. Ezen alkalmak a fenntarthatóság elméleti és gazdaságtani hátterét mutatják be, beleértve a közgazdaságtudományi megközelítést és a környezeti fenntarthatóság gazdasági aspektusait. Majd a negyedik, ötödik és hatodik héten a kézikönyv segédlete a jólét, valamint a technológiai és tudásalapú gazdaság kérdéskörét járja körbe. A jólét mérésével, a technológiai forradalmak fenntarthatósági hatásaival, valamint a tudás és kreativitás gazdasági szerepével foglalkoznak ezen vázlatok és ajánlók, ami a digitális korban különösen fontos. A hetedik és nyolcadik tanegység új termelési és szolgáltatási formákat bemutatva, a fenntartható gazdaság útját, a növekvő hozadékot, valamint az új finanszírozási formákat tárgyalja. A kilencediktől a tizenharmadik alkalmakig pedig a fenntarthatóság bevételi, vagyoni, demográfiai, innovációs aspektusai és a pénzügyek kerülnek előtérbe. Ezen alkalmak a fenntarthatóság gazdasági, illetve pénzügyi oldalát tárgyalják, beleértve a zöld adórendszert, demográfiai összefüggéseket, fenntartható pénzügyeket, monetáris politikai változásokat, valamint a digitális jegybankpénz szerepét (Holczinger & Sárvári 2025b; Sárvári, 2022a; 2022b; 2024). Zárásként multidiszciplináris kontextusban az idő, értékrend és tér szerepe jelenik meg a fenntarthatósággal kapcsolatban, hangsúlyozva a téma sokszínű, a közgazdaságtani mellett az átfogó társadalom- és természettudományi megközelítéseit.

Használati logikájában, jóllehet az egyes tanegységek egy egész szemesztert lefednek külön-külön előadásra és szemináriumra szabott tartalmakkal, azok egymástól jól elkülönülten, önálló alkalmaként is értelmezhetőek, ezért moduláris jelleggel más kurzusok tematikájába is könnyen beilleszthetők. Emellett további tananyagfejlesztési folyamatokhoz és a tárgyportfóliók fejlesztéséhez is alkalmazhatók.

Az előadások nyolc tematikus egység köré szerveződve a következő struktúra mentén haladnak:

- Téma megjelölése és az órán érintett altémák listája
- Célmegjelölés a hallgatói ismeretszerzés szemszögéből
- Az előadás óraterve gyakorlati aspektusból és javasolt perc szintű időzítésekkel, tartalmazva például, hogy milyen és mennyi időt érdemes szánni a bemelegítő kérdésekre, az egyes altémák bemutatására és az alkalom végén a szemináriumra való hallgatói felkészülés feladatainak kihirdetésére.
- Az előadáson megoldott feladat (relevancia esetén), mely aktív kommunikációra és közös gondolkodásra ösztönzi a hallgatóságot.
- Esettanulmány feldolgozása (relevancia esetén) a tématerület gyakorlati jelentőségének alátámasztására.
- Kiemelt fogalmak listája (a legjelentősebb 15-20 fogalom)
- Áttekintő kérdések (8-15 darab)
- Ajánlott irodalom

A szemináriumok felépítése pedig egységesen az alábbi pontok mentén történik:

- Téma meghatározása és altémák felsorolása
- Célok meghatározása a hallgatói ismeretszerzés szempontjából
- A szemináriumra való hallgatói felkészülés feladatai és időigénye

- A szeminárium technikai óraterve időkeretekkel (perc), beépítve például a ráhangoló kérdéseket, a disputa, a nyílt vita és a kiselőadás elemeit
- A szemináriumon megoldott feladatok és feldolgozásuk (a legtöbb esetben QR kódos támogatással további tartalmak, kiterjesztett irodalmak megjelölésével)
- Relevancia esetén közösen feldolgozott esettanulmány
- Kiegészítő tanulási tevékenységek, például órán kívüli csoportfeladat, melyhez a kötet sok esetben QR kódos további dokumentumokat is ajánl
- Szeminárium után a hallgató által elvégzendő feladatok (időigény megjelöléssel, illetve írásos feladat esetén terjedelem javaslattal ellátva)

A kötet elsősorban oktatóknak, valamint intézetek és tananyagfejlesztők számára készült, továbbá azon hallgatók szempontjából is igen hasznos lehet, akik a fenntarthatóságot alapvetően a gazdaság oldaláról közelítve, de széles perspektívában és közösségi keretek között kívánják körbejárni. Immerzív technológiák és önálló tanulás ide vagy oda, Marshall McLuhan médiateoretikus, valamint a „globális falu” („the global village”) fogalom megteremtőjének szavaival élve „A Föld úrhajón nincsenek utasok. Mindannyian a legénységhez tartozunk”. E közösségi szemlélet pedig a fenntarthatóság kiterjesztésében és a hatékony tanulásban egyaránt fontos lehet.

Hivatkozott források

- Baksay, G., Matolcsy Gy., & Virág B. (Eds.). (2022b): *Új közgazdaságtan a fenntarthatóságért. Szak-
könyv, háttéranyag*. Magyar Nemzeti Bank.
- Baksay, G., Matolcsy, Gy., & Virág, B. (Eds.). (2022a). *Új fenntartható közgazdaságtan. Globális vitairat*.
Magyar Nemzeti Bank.
- Deák, V., & Sárvári B. (2023). A jegybanki zöld mandátum elméleti és gyakorlati aspektusai. *Polgári
Szemle*, 19(4–6). 48–61. <https://doi.org/10.24307/psz.2023.1205>
- Holczinger, N., & Sárvári, B. (2025a). *Fenntartható közgazdaságtan. Oktatói kézikönyv*. Budapesti Met-
ropolitan Egyetem – Magyar Nemzeti Bank.
- Holczinger, N., & Sárvári, B. (2025b). A zöld átmenet szerepe a Visegrádi országokban a KAYA-
azonosság alapján. *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek*, 22(01). 5–16.
<https://doi.org/10.32976/stratfuz.2025.1>
- Papp, D., Sárvári, B., & Varga M. (2022b). Zöld pénzügyek és piaci megoldások a környezeti fenn-
tarthatóságért. In G. Baksay, Gy. Matolcsy, & B. Virág (Eds.), *Új közgazdaságtan a fenntartható-
ságért* (pp. 591–620). Magyar Nemzeti Bank. [https://www.mnb.hu/web/sw/static/file/az-uj-
fenntarthato-kozgazdasagtan-hun.pdf](https://www.mnb.hu/web/sw/static/file/az-uj-fenntarthato-kozgazdasagtan-hun.pdf)
- Papp, D., Sárvári, B., & Varga, M. (2022a). Fenntartható pénzügyek – A pénzügyi rendszer és a
fenntarthatóság kapcsolata. In G. Baksay, Gy. Matolcsy, & B. Virág (Eds.), *Új fenntartható köz-
gazdaságtan*. (p. 173). Globális vitairat. Magyar Nemzeti Bank.
- Sárvári, B. (2022a). A zöld pénzügyi kapacitásfejlesztés trendjei és dilemmái. *Hitelintézeti Szemle*,
21(4), 207–218. <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/hsz-21-4-szc1-sarvari>
- Sárvári, B. (2022b). Trends and Dilemmas in Green Financial Capacity Development. *Financial and
Economic Review*, 21(4), 205–216. <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/en/fer-21-4-fa1-sarvari>
- Sárvári, B. (2024). A zöld pénzügyi tudományos kutatások evolúciója. In Gy. Kocziszky (Ed.), *A
jövő fenntarthatósága – A fenntarthatóság jövője* (pp. 15–26). Budapesti Metropolitan Egyetem.

Szerző

Farkas Sára

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4102-602X>

Neumann János Egyetem, Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Központ

E-mail cím: farkas.sara@nje.hu

A műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik: [CC-BY-NC-ND-4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

